

σινόπουλου για το λαό. "Οχι με τις παταβούρες που λέγονται, Χρόνος, Άστραπή, Έσπερινή, αλλά με τον "Νουμά".

Κι' είχε δικίο ο φίλος μου που θυμήθηκε τα λόγια του γέρον, μα δεν είχα κι εγώ άδικο, γιατί εγώ δεν ένοούσα τη σημερινή άμορφωσιά, γιατί εκείνος αύτην ένοούσε.

Τό ίδιο βράδυ που διάβασα το Νουμά, έτυχε κάποιος φίλος μου να μου δείξη κάτι που δημοσιευότανε με παχειά-παχειά γράμματα στην έθνική έφημερίδα των κ. κ. Καρώνη, Δημερ, Παρίση, πουχει ρεπόρτερ και τον κ. Πέτρο Α. Γιάνναρο. Κρατώντας λοιπόν το στομάχι μου κατώρθωσα να διαβάσω αύτά που καταλέξη σε: άντιγράφω για να γελάσετε και σε: λιγάκι.

"Οι λόγοι του κ. Μιστριώτου". Είς τον γράφαντα έν τή "Έστία" κατά των β' ιστορικών λόγων του κ. Μιστριώτου, ως άναγνώσματος έν τώ Άρσάκειω, άπαντώμεν, ότι εύχρη: έργον είνε κ' έθνική άνάγκη, να είσασθώσιν ως άναγκαστικόν βιβλίον, έν άπασι τοίς σχολείοις του κράτους: διότι δι' αύτών διδάσκειαι ο νέος έλλην πώς να γράφη... γλαφυρώς την βασιλίδα των γλωσσών, την Έλληνικήν γλωσσάν, πώς να μορφώση το έθνικόν του φρόνημα, τον εύγενή βίον του έν άμιλλή προς τους ένδόξους προγόνους έν τή παλαιά και νεωτέρα ιστορία και πώς να διατηρήση την άγνότητα έν τή οικογενεία (!) Ούδεμία γραμμή δύναται να άναγνώσθη άνευ... (στομαχικής διαταράξεως και) έξάρσεως προς το καλόν και το έθνικόν ιδεώδες. Παραλείποντες να είπωμεν περί του "εύωνοτάτου" προσθέτομεν (άμην μά: τελειώσατε), ότι μετά τα περιώνυμα προλεγόμενα του Κορκή και τάς έπιστολάς ούδέν άλλο βιβλίον... να δέν μπορώ πιά να σας το τελειώσω είναι άλλες 15 γραμμές: έπειτα άρκοϋν αύτά.

"Αν δέν τύχαινε νάτανε ή "Έστία που χτύπησε τον βιβλιοκάπηλο, θάλεγα πώς ο ίδιος τάγραψε κι εκεί για να δώση την άρρητή στον έαυτό του να γράψη για τους ρητορικούς του λόγους, και περί του εύωνοτάτου αύτων, γιατί ο άνθρωπος (για συλλογιστή) ύστερ άπό τον τελευταίο του ρητορικό στο Άρσάκειο δέν βρήκε την εύκαιρία να άκουσθ, (κι είναι δεκαπέντε μέρες άπό τότε).

Να λοιπόν μια έξυπνάδα άκόμη των δασκάλων που δέν άναρρύνει ο κ. Ραμάς, και που σου δίνει την άφορμή πολλή και κάθε άλλο παρά εύχάριστα να σκεφθής. "Όπου τύχη νάχη τα ποδαρικά του ο κύρ. Μιστριώτης (και τ'άχει παντού) ή ο κύρ Σωτηράκης, νάσου και τα Έθνικα βιβλία, 4 δραχ. οι Ρητορικοί λόγοι, 8 ή Άντιγόνη, 10 δέν ξέρω τι άλλο, 20 ή γραμματολογία και ή τιμή άνεβαίνει σύμφωνα με τον όγκο άπό κουταμάρες πουχουνε μέσα. Και... περιουσία άλλάκιρη, θησαυρός άνεχτίμητος, είναι ή ζημία ή έν: κ ή που γίνεται στα κκκόμοιρα τα παιδια όχι: πιά με το να τα άγοράζουνε άλλα με το να τα διαβάζουνε.

..

Κι άν γινότανε αύτό μόνο με τον κ. Μιστριώτη, κι θά λέγαμε, ένα τον έχουμε, που να μη βασκαθθ, τον έθνικό μας: ως κάνουμε κι αύτή τη θυσία. Μα ή παρομμία λέει "Μ' όποιο δάσκαλο καθίσης τέτοια γράμματα θά μάθης" κι αλήθεια όλοι οι μαθητάδες του μπάρμπα, οι έξυπνοι όμως οι μαθητάδες, γιατί είναι κι άλλοι μαθητάδες που περάσανε δυστυχώς άπ' τα χέρια του, κουτούς τους λένε αύτούς, την ίδια επιχείρηση με την ίδια ή, τό πιο σωστό, με μεγαλύτερη ικανοποίηση κάνουνε.

Ποιός άπ' τους παλιούς ή τωρινούς μαθητάδες και πατεράδες δέν ξέρει τον Παπαχατζή με τις ιστορίες του και τ' άλλα του βιβλία που φόρτωνε το μαθητή, και με τις εύωνότατες προγυμνάσεις που του

φόρτωνε, παρά τον νόμο, να του κάνει; Ποιός τον θαλασσινό με κάτι έξαμδλώματα που τα λένε πρακτικές άριθμητικές, και με τις ίδιες προγυμνάσεις, και με τη μετριοφροσύνη να λήσ τα παιδάκια πώς αύτός κι ο Χατζιδάκις είναι οι δύο μαθηματικοί της Έλλάδας; Ποιό κορίτσι στο Άρσάκειο ή μαθητής στο γυμνάσιο που διδάσκει, δέν έχει τις φυσικές του Τσιλήθρα;

Πέντε δραχμές άν άγαπήτε κοστιζουμε, κλεμένες δώθε κι εκείθε για ναφίνουμε πάντα κάτω άπ' τη λειοντή να βγκίνη ο γάιδρος: ποιός δέν ξέρει τις νέες εκδόσεις των ιστοριών του που σε χιλιάδες αντίτυπα βγκάζει κάθε χρόνο ο Τσαγγής; ποιός τα βιβλία του Παπαβασιλείου; ποιός του Κορέ; ποιός το ένα; ποιός το άλλο;...

Κι όλα αύτά τα ξέρουν οι άρμόδιοι, τα ξέρουν καλύτερα άπ' όλους τους άλλους, γιατί καταγγέλλουνται σ' αύτούς, μα ο μεγάλος έχτρός της πατρίδας μας που τότε λένε συναλλαγή, δέν τους δίνει τη δύναμη να πάφουνε τον κακοήθη δάσκαλο: ίσια-ίσια τις περισσότερες φορές θά τον προβιδάσουνε σε γυμνασίαρχη.

Σ' αύτούς λοιπό τους δασκάλους, σ' αύτούς τους έξυπνους και άντάξιους των Μιστριώτιδων μαθητάδες, είναι έμπιστευμένα τα παιδια μας για να τα διαπλάσωμε, για να τα άναπτύξουνε, για να τα ή ή κοποική σωμε. Και πριν να πέσουνε στα χέρια τα έβνοκτόνα του Μιστριώτη, και του Αιγινήτη, και του Δαμβέργη, και του Καζάκη, και του Μητσόπουλου και του Πρωτόπουλου και κάθε άλλου βεκλαμαδορόπουλου, άπ' τα χέρια αύτωνών θά περάσουν, στα χέρια αύτωνών θά ξυπνήσωμε, και το ζύπνημά τους θά είναι φοβερό και άπαίσιό: είναι εκείνο το ζύπνημα που φερε την πατρίδα μας σ' αύτά τα χάλια. Άπ' αύτούς πρώτα-πρώτα θά μάθουνε, άπ' την τρυφερότερή τους ηλικία και με όλη τη μεθοδικότητα, άπό το α ως το ω, όλες τις μαπερμπαντιές, όλες τις πονηριές, όλες τις κακοήθειες, όλες τις κουταμάρες, όλες τις έλληνοκυρίες και όλα εκείνα που σ' αύτούς ένώνουνται για να άποτελέσουνε την έξυπνάδα τους. Και μεθαύριο τα παιδια θά γίνουνε δάσκαλοι, γιατροί, δικηγόροι, βουλευτάδες, ύπουργοί, δημοσιογράφοι, Έλληνες πολίτες επί τέλους, των ένδόξων προγόνων άπό γονοί, και θά έσραμύσουνε όλα όσα άπό τους δασκάλους τους μάθανε.

Και θά πετύχουνε στην έφαρμογή καλλίτερα άπ' αύτούς, γιατί τα μάθανε έπιστημονικά, τα μάθανε τέλεια.

..

Δυστυχώς οι δάσκαλοι αύτοι είναι οι περισσότεροι και κυριαρχούνε άκόμη και σήμερα: μα όσο πάνε κι όλιγοστεύουνε, γιατί ο λαός έξυπνάει, κι όσο ξυπνάει τόσο λιγοστεύουνε, κι όσο λιγοστεύουνε αύτοι τόσο περισσότερο πληθαίνουνε οι άλλοι, που τους είπαμε κουτούς του δασκάλου μαθητάδες. Είναι καλίστα λίγα χρόνια τώρα τελευταία, που αύτοι οι δέύτεροι: οι κουτοί παρουσιάζουνται άπό κάθε γωνία γής, σαν κρυμμένος θησαυρός, σε στάχια που τα φύτρες σε γόνιμο έδαφος στο έδαφος της αλήθειας, και φυτρώνουνε και φυτρώνουνε, λες και θέλουν να κρύφουνε όσο μπορούνε πιδόβαθια τις τσουκνίδες και τ'άγκάθια, για να μην τα ξέρη ο κόσμος, για να μην ντρέπονται για ταύτα.

Ός τα τώρα διοίκησαν οι πρώτοι, και το άποτελεσμα της διοικήσης τους τό λέει ο κ. Ραμάς.

Α' Η κακοροζικία του τόπου είναι βροντόφωνη, βαθύφωνη, μυρίφωνη.

Τώρα έρχεται τρεχάτη ή σειρά των άλλων.

— Παραμερίστε, δάσκαλοι, κι αφήστε τους άλλθινοους έπιστήμονες να δουλέψουνε: σας θαυμάσαμε σας καμαρώσαμε, τόσο καιρό τώρα, κι ο καιρός αύτός παραήτανε μακρός. Έπρεπε οι Ψυχάρηδες, οι Παλλήδες κ' οι άλλοι να ήτανε, όχι πολύ, έξήντα χρόνια πριν για να φέρουνε σημαντική βοήθεια στο Σολωμό, το Βηλαρά, τον Πολυλά ύστερα, κι άλλους, και για να μην έχουμε σήμερα έσας, να μάς μουνητίζουρώμε με μόνη την παρουσία σας τα σχολεία μας, και το Πανεπιστήμιό μας, και να γελοιοποιήτε την πατρίδα μας.

Άλλά αύτό είναι το θελημα της αλήθειας, αύτή είναι πάντοτε ή έξελιξη της, έτσι τουλάχιστο μάς την παρουσιάζει παντού ή ιστορία.

Κοπιάσατε, μοχθήσατε, κουραστήκατε, ιδρώσατε, φωνάξατε, βρίατε, συκοφαντήσατε, κάνετε ό,τι μπορέσατε για να κρύψετε αύτή την αλήθεια.

Μα ή αλήθεια π' μόνη αύτή δίνει τη ζωή, δύνει τη δύναμη, δέν χεται καίκελα, γιατί πηδάει άπό πάνω, γιατί τα πάει, γιατί τα τσακίζει.

Και την αλήθεια αύτή θά τηνε διδάξουνε εκείνοι που λέτε σε: κουτούς, θά τηνε διδάξουνε εκείνοι που δε βγκάζουνε ρητορικούς λόγους, που δε βάζουνε έλληνοκυρίες στα βιβλία τους, που δέν κλέβουνε άπ' τον ένα κι άπ' τον άλλο τα βιβλία τους, που δέν λένε πώς μόνο αύτοι κι ο Χατζιδάκις είναι μαθηματικοί, που τώρα δέν έγκρίνουνται τα βιβλία τους, που τώρα δέν προβιδάζουνται.

Δέν προβιδάζεται ο Άντρέας Σαρρής που τα βιβλία του είναι καλύτερα άπό κάθε Αιγινήτικο τσουκάλι που τό λένε ούρανό ή κοσμογραφία ή δέν ξέρω τι άλλη άνοησία, μόνο πεθαίνει παυμένος: ένα ξερονήσι. Δέν κάνουμε τον Ψυχάρη (άν μάς θελή κι ο ίδιος) καθηγητή στο Πανεπιστήμιο, γιατί πρέπει να κάνουμε τον... Μιστριώτη, και τον κάνουνε οι Φράγκοι στο δικό τους και παρηφανεύονται, γι' αύτό, και γελάνε όχι μόνο αύτοι μα και τα κεραμίδια για την... άντικατάσταση.

Αύτοι που δέν είναι σήμερα, αύτοι κύριο μεθαύριο θά διδάξουνε την αλήθεια, κι ή αλήθεια σά διδάχτη άπ' αύτούς θά λάμψη, θά όρωτη, θά όλάρωση, θα μβωτική.

Σάν τηνε διδάξουνε αύτοι, δε θά βρεθθ, ο Κορώνης να κάνει τις σημερινές σου καταγγελίες, κι εκείνος που σφετερίστηκε τονμα του γέρον για να καταγγείλ, έχτρός του άξιωματικό, ή άν βρεθόνε τέτοιοι, γιατί οι κακοήθεις πάντα ύπάρχουνε σε κάθε τόπο, δε θά βρεθθ ύπουργός να δεχτθ τους ραμφαρτισμούς, μα ούτε έφημερίδα να τους επιδοκιμάση, γιατί τον ύπουργό θά τον βγκλή ο λαός, και τό λαό οι όπαδοί της αλήθειας θά τότε διδάξουνε ποιόν πρέπει να εκλέξη για βουλευτή του.

Και τότε πιότερο δικίο θάχω γώ, και καθόλου δικίο ο άξιωματικός, γιατί ο γέρος στο δικαστήριο δε θά πη αύτά τα κάνετε σε: οι γραμματιζούμενοι: μόνο θά πη "Μάθετέ με σε: οι γραμματιζούμενοι να μην κάνω αύτό που κάνουν αύτοι: ο! άγράφμα: τ ο ι".

ΑΝΤΕΘΝΙΚΟΣ

Γκ ου βερνάντρα (τά λέει γαλλικά). Τί έπαθες; τί χλαίς; Sacré κτλ. ces Grecs, mon Dieu!

Μπεμπέκος. "Εκαψα το χέρι μου μέσα στο ζεστό νερό, χουχουχού...

Γκ ου βερνάντρα. Καλά να πάθεις, σάν είσαι χτήνος. Έπρεπε να δοκιμάσεις το νερό ποί βάλεις το δάχτυλό σου μέσα. Τί χτήνη, mon Dieu, τί χτήνη ces Grecs!

("Ο μπαμπάς κ' ή μαμά του μπαμπέκου τ' άκούνε, μα δέν τολμούνε να πούνε λέξη.)